

Jordvernproblematikken og utbyggingsbehovet

Av Lars Folstad, Trondheim

Utfordringer, mål og muligheter ligger jo som kjent i at man makter å utnytte de samlede ressursene mer effektivt. Som det sies, make bedre fordeling og skape nye verdier som kan gi grunnlag for å dekke uløste oppgaver i samfunnet. Håndteringen av naturressursene er derfor viktig i bestrebelsene på å sikre best mulig trygghet og velferd for alle.

I landbrukssammenheng følte tidlig i etterkrigstiden usikkerheten omkring de mer «fysiske» naturrikdommer og hvordan disse ressursene opptrer. Det var i planleggingsarbeidet mangel på såkalte relevante data. Selv med dyktighet og fantasi i arbeidet var mye bortkastet og uten verdi i antydningssfasene.

Økonomisk kartverk har siden 1960-årene hjulpet med bedre opplysninger og er blitt et fundamentalt hjelpemiddel i grunnutnyttelsene i såkalt generalplanarbeid.

Globale ressursperspektiver er viktig å ha for øyet. Våre visjoner om fremtids-samfunnet må imidlertid aldri få oss til å glemme dagens nære og påtrengende behov for fordeling og for å skape nye verdier.

Jeg tør kort nevne noen hovedtrekk i utnyttelsen av grunn, så som til byggeområder, jord- og skogbruksområder, naturområder, trafikklinjler og for løsninger av vann- og kloakkspørsmål eller andre spørsmål om tiltak til dekning av allmenne behov innenfor kommunenes områder.

Planleggingsarbeidet i byer og mindre tettsteder med utnytting av grunnen i dyrkbare områder har mange felles trekk.

I denne arealpolitikken er det et mål å unngå bygging på dyrket og god, dyrkbar mark. Samtidig er det viktig å kunne tilby hensiktsmessige arealer til utbyggingsformål.

Enda formoder jeg det er noe vanskelig å angi konsekvenser for etterkrigstidens løsninger i de enkelte kommuner. Jord- og Myrselskapet venter kanskje på resultater fra Trondheim vedrørende avlastningssenteret en mils vei utenfor byens sentrum på de relativt dype Heimdalsmyrene. Som kjent assisterte de i sin tid ved dette prosjektet. Sikkert er det at arealressursene på disse uproduktive myrarealene er optimalt utnyttet. Iøynefallende er imidlertid økningen i transportarbeidet og driftskostnadene.

Å slik «hoppe over» landbruksarealer i en videre tettstedsutvikling er problemstillinger som har stor betydning for den samfunnsmessige utviklingen. Å belyse de ulike grader og alternativer er utvilsomt et omfattende arbeid med ny metodikk og vanskelige avveininger. Problemene med eventuelle løsninger som sparer landbruksjord er også minst like viktig i mindre kommuner.

Dagens problemer med å få til slik vekst, som sikrer vår materielle og sosiale velferd bedre, er uten tvil avhengig av at kapital og arbeidskraft settes inn i næringslivet på en måte som utnytter de samlede ressursene mer effektivt. I dette arbeidet kommer såkalt regional arealbudsjettering sterkt inn i bildet. I Trondheimsregionen er det gjort forsøk på å utprøve noen metoder for slik budsjettering, bl.a. brukt til å vise hvordan ulike

landbruksarealer vil slå ut på utbyggings- og transportkostnader, bruk av tettstedsnært friluftareal mv. Ikke minst driftskostnadene i samfunnsøkonomisk sammenheng er viktig grunnlag for ansvarlig ressursforvaltning og helhetsstyring. Forbruk og produksjon av ressurser er da nøkkelbegreper. Derfor er det viktig i dette fremtidige arbeidet å legge større vekt på å belyse de driftsmessige konsekvenser for å styrke fellesinteressenes stilling overfor sektorinteressene.

Kommunenes økte ansvar og stramme økonomi må ikke hverken svekke fremtidsrettet helhetstenkning eller et mer nyansert syn på praktiske løsninger til-

passet lokale forhold. Oppfatninger om landbrukspolitikken må også i denne sammenheng være modne for gjennomgåelse.

Flere her i forsamlingen tok i 1950-årene del i arbeidet som medvirket til at man for den mer fysiske delen av arealarbeidet fra 1960-årene av fikk et godt grunnlag i det økonomiske kartverket.

Det er nå behov for forsterket innsats for utvikling av hensiktsmessig metodikk i denne såkalte ressursbudsjetteringen. Myndighetene bør derfor i denne forbindelse *snarest la et allsidig sammensatt utvalg få en utfordring.*